

خبرها

نشت «اتحادیه تشکلات مردمی جهان اسلام» در استانبول برگزار می‌شود

مهر : شهر استانبول ترکیه در ۹ خردادماه میزبان نشست نمایندگان «اتحادیه تشکلات مردمی جهان اسلام» از ۳۹ کشور خواهد بود. به نقل از راینزی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در آنکارا، نجمی صادق اخلو، رئیس این اتحادیه، در گفت‌وگو با خبرنگاران گفت: در این اتحادیه سازمان‌های اوقاف کشورهای مسلمان گردهم آمده و در خصوص مسائل جهان اسلام چه در کشورهای عضو چه در کشورهای غیراسلامی به تبادل نظر خواهند پرداخت. وی افزود: از جمله مهمترین هدف این اتحادیه برقراری صلح، عدالت و پایداری در نقاط مختلف جهان است. صادق اخلو همچنین در خصوص منابع مالی تحت نظارت این اتحادیه اذعان داشت که تقسیم منابع مالی به صورت عادلانه و با اولویت سوق الجیشی کشورها صورت خواهد گرفت. همچنین یکی دیگر از عمده وظایف محوله این اتحادیه تأثیرگذاری در تصمیمات متخذه در خصوص جهان اسلام است. بدین ترتیب این اتحادیه صدای جهان اسلام را با قدرت بیشتری به گوش جهانیان خواهد رساند.

پیران ادیان مختلف

پیران ادیان مختلف شهر لیدز برای گسترش صلح راهپیمایی کردند

مهر : اعضای جوامع دینی شهر لیدز انگلستان روز گذشته به صورت مشترک با امید به تحکیم روابط بین ادیان، راهپیمایی کردند. به نقل از کرسشن تودی شرکت‌کنندگان در این راهپیمایی احترام به امکان نیايشی ادیان را خواستار شده و از معبد هندو، کلیسای مسیحیان و مسجد جامع مسلمانان در این شهر دیدار کردند. آن کسل معاون شهرداری لیدز نیز در راستای ترویج باذگیری و آموزش اطلاعات دست اول درباره ادیان در ایسن راهپیمایی شرکت کرد. این مراسم با سخنرانی درباره اعتقادات هندوها و حضور در مسجد شهر ادامه یافت. معاون شهرداری لیدز گفت: این شهر از تنوع فرهنگی بالایی برخوردار است و بسیاری از جوامع دینی به صورت مسالمت‌آمیز در کنار هم زندگی می‌کنند و این راهپیمایی می‌تواند دیدگاه روشنی درباره ادیان مختلف ارائه داده و درک و احترام به اعتقادات مردم جامعه را ترویج کند. این راهپیمایی از سوی شورای بین ادیان شهر لیدز برگزار شد. دبیر این شورا ابراز امیدواری کرد: راهپیمایی ادیان مختلف در ترغیب پیران ادیان برای ایجاد پل‌های احترام و حمایت از یکدیگر تأثیرگذار باشد. وی افزود: در شهر ما که بسیاری، اهدافی چون تفرقه‌افکنی و ایجاد نفاق را دنبال می‌کنند، پیروان ادیان باید متحد بوده، به یکدیگر اعتماد کنند و نسبت به هم تساهل داشته باشند. یکشنبه هفته گذشته نیز مسلمانان، مسیحیان و یهودیان شهر شفیلد طی یک راهپیمایی به حزب ملی انگلستان که در انتخابات ماه آینده شرکت می‌کند اعتراض کردند. حزب ملی انگلستان بارها با اظهارات مختلف و ناشی از اسلام‌هراسی، علیه اسلام و مسلمانان اظهار نظر کرده است. راهپیمایی هفته گذشته از سوی انجمن ادیان یورک‌شایر به رهبری اسقف شفیلد جک نیکولز برگزار شد تا همبستگی جوامع دینی مورد تأکید قرار گیرد و پیام صلح و تساهل گسترش یابد.

یک مقام رسمی واتیکان

یک مقام رسمی واتیکان خواستار تحریم «رمز داوینچی» شد

یک مقام رسمی واتیکان به طور مکرر خواستار تحریم فیلم «رمز داوینچی» شد و آن را توهین‌آمیز علیه مسیحیت خواند که می‌تواند تظاهرات گسترده‌تری را در سراسر جهان به وجود آورد. به نقل از آسوشیتدپرس اسقف اعظم آنجلو آماتو دبیر کنگره تعلیم و ایمان طی سخنرانی خود در دانشگاه پاپی صلیب مقدس خواستار تحریم فیلم «رمز داوینچی» شد. وی درباره این فیلم که بر اساس رمان پرفروش «دن براون» نوشته شده است ابراز امیدواری کرد همه دانشجویان این دانشگاه نیز فیلم را تحریم کنند، چرا که این فیلم مملو از اهانت و اشتباهات تاریخی و الهیاتی درباره مسیح(ع)، انجیل و کلیسا است. وی با اشاره به کتاب مقدس اسلام گفت: اهانت، افترا و اشتباه اگر نسبت به قرآن نیز صورت بگیرد مسلماً تظاهرات موجهی را در سراسر دنیا رقم می‌زند. مقامات کلیسا تاکنون مکرراً و صریحاً علیه کتاب «رمز داوینچی» و فیلمی که از این کتاب اقتباس شده است و روز ۲۹ اردیبهشت ماه اکران می‌شود صحبت کرده‌اند. در کتاب رمز داوینچی آمده است که عیسی مسیح(ع) با مریم مجدلیه ازدواج کرده و فرزندی است نیز داشته و گروه کاتولیک اوپوس دی و کلیسای کاتولیک در اخفای این امر دست داشته‌اند. سال گذشته کاریدینا تراکیسیو برتون دبیر سابق کنگره تعلیم و ایمان خواستار تحریم کتاب شد و اوایل ماه جاری نیز کشیش رانیرو کانتالامسا نظریه‌هایی که تعلیم کلیسا درباره مسیح(ع) را تکذیب می‌کند تقبیح کرد که این امر اشاره مستقیمی به فیلم و کتاب «رمز داوینچی» محسوب می‌شود. این در شرایطی است که گروه کاتولیک اوپوس که در این فیلم به عنوان سازمانی جنایتکار و تشنه قدرت به تصویر کشیده شده است از فراخوان عمومی نسبت به تحریم فیلم سر باز زده است، چرا که اعتقاد دارند این سازمان آن فیلم «مصائب مسیح» ساخته مل گیسون به تبلیغ آن کمک کرد. در این میان گروه اوپوس دی از کمپانی سونی که توزیع فیلم را برعهده دارد خواسته تکذیب‌نامه‌ای ابتدای فیلم قرار دهد و بر تخیلی بودن داستان آن تکذیب کند. کمپانی سونی تاکنون به این درخواست پاسخی نداده اما اظهار داشته است که فیلم «رمز داوینچی» به دنبال اهانت به هیچ سازمانی نیست. اظهارات اسقف اعظم آسانو دومین سخنرانی یک مقام رسمی کلیسای کاتولیک رم علیه این فیلم محسوب می‌شود. اوایل هفته گذشته به دستور کلیسای شهر رم نصب شده بود پایین کشیده شد، چرا که مقامات رسمی کلیسا اعتراض کردند که این فیلم علیه کلیسای کاتولیک و مسیح(ع) ساخته شده است.

الکد پیشینه

مطهری، مصلح بزرگ روزگار ما

به مناسبت دوازدهم اردیبهشت‌ماه سالروز شهادت مرتضی مطهری

محمدصادق سردمی

نیاز آینده جامعه را همیشه در دست خود داشته باشند و همواره چند قدم جلوتر از حوادث، مهبای عکس العمل مناسب باشند. چه شبه‌شویه‌های رایج اداره امور مردم در سال‌های آینده تغییر کند و جوامع بشری برای حل مشکلات خود به مسائل جدید اسلام نیاز پیدا کند. علمای بزرگوار اسلام از هم‌اکنون باید برای این موضوع فکری کنند.^۳

نکته حائز اهمیت در بحث نقش دین در عصر خاتمیت، نحوه تعامل با مسئله شرایط متحول و مقتضیات زمان است که در بررسی تاریخی عمده‌تا با دو نوع برخورد افراطی و تفریطی مواجه می‌شویم. برخورد افراطی و یا روشنفکرمانه‌با دین _ و به تعبیر استاد مطهری «جهالت» _ با دخل و تصرف‌های بیجا در دستورهای دینی سعی می‌کند تا دین را با شرایط و تحولات روز سازگار نشان دهد. فرقه معتزله در تاریخ اسلام نمونه بارز این طرز فکرنده که در زمان خودشان به روشنفکری معروف بودند. اینها به طور کلی هر چه که با عقل جور در نمی‌آمد به این معنی که عقل آنان نمی‌توانست آن را حل کند، فوراً درصدد انکار آن می‌پرداختند.^۴ در روزگار ما تجدیدگرایان افراطی نمونه شاخص این برخورد افراطی هستند. آنان می‌کوشند تا دین را نه آنچنان که در کتاب و سنت وجود دارد درک و دریافت کنند، بلکه آنگونه که خود می‌پسندند تفسیر و اهل سنت_ باب اجتهاد باز است و شخص مجتهد با این ساز و کار موثر می‌تواند حکم موضوعات و مسائل جدید و پدیده‌های نوظهور را از متن کتاب و سنت استخراج کند. اما متاسفانه روح و معنای واقعی اجتهاد آنچنان که سزوار و بایسته است کمتر مورد توجه قرار گرفته است. استاد مطهری در این خصوص می‌گوید: مردم خیال می‌کنند که معنی اجتهاد و وظیفه مجتهد فقط این است که همان مسائلی را که به آن تعافلی می‌ورزند و یا به

تاویل نیچای آن دست می‌زنند. نتیجه قهری چنین برخوردی با دین چیزی جز استفاده ایزاری از آن و در حقیقت کنار گذاشتن و نادیده گرفتن آن نیست. در مقابل برخورد افسراطی _ جهالت‌آمیز، برخورد تفریطی یا جمودآمیز قرار

دارد. اشاعره در اهل سنت و اخباریان در شیعه مظهر تام و تمام اینگونه برخورد هستند. اخباریان در مقابل عقل‌گرایی افراطی و بی ضابطه دسته اول به یک واکنش تفریطی دست زوند و گفتند عقل هزاران خطا می‌کند، عقل حق ندارد در کار دین دخالت کند، انسان باید عقل خودش را تخطئه کند.^۵ چیزی که باعث رشد و نفوذ طرز فکر اخباری در میان مردم عوام می‌شود آن جنبه حق به‌جانب عوام‌پسندی است که دارد، زیرا صورت حرف این است که می‌گویند ما از خودمان حرفی نداریم، اهل دین دخالت دادن است درست نیست، قرآن هم برای فهمیدن نیست، ما حق نداریم مستقیماً به قرآن مراجعه کنیم، آن برای ائمه است و ما باید به اخبار و روایات مراجعه کنیم.^۶

در تبیین مفهوم اجتهاد باید جایگاه و منزلت والای عقل همدیگر می‌ریزند و آتش بیار معرکه یکدیگرزند، به این معنا که وقتی گروهی عقل خود را بر احکام و معارف دینی حاکم می‌کنند و بدون هیچ احتیاط و ملاحظه‌ای در موضوعات دینی دست می‌برند تا به گمان خود اسلام را توانمند و کارآمد جلوه دهند، گروهی دیگر در یک عمل واکنشی دست عقل را کاملاً می‌بنند و کمترین تفسیر و تاویلی را _ هر چند بجا و ضابطه‌مند _ برنمی‌تابند، تا به خیال خود اصالت اسلام را در قبال هرگونه خدشه و گزندی حفظ کنند. به همین ترتیب، جمود و تحجر دسته دوم باعث می‌شود که عدم سازگاری اسلام با تحول و نوگرایی متبادر به ذهن شود و دسته اول برای رفع اتهام ناکارآمدی اسلام، به تجددگرایی افراطی روی آورند. نتیجه طبیعی عملکرد هر دو دسته این است که با بایاد مسلمان بود و به پیشرفت

گفتار

بررسی دلایل در استدلالات اخلاقی

احمدرضا همتی مقدم

در بررسی استدلالات اخلاقی باید به این نکته توجه داشت که برخی دلایل، غیرازشی (non-evaluative) هستند و ارزیابی درستی و صدق آنها به آگاهی و دانستن دانش‌های گوناگون وابسته است. قطعاً ما از همه چیز آگاهی نداریم، اما معمولاً واجد یکسری اطلاعات عمومی هستیم که آن هم به تحصیلات و علاقه‌مندی خود ما وابسته است. البته هر کسی درباره حوزه کاری و تحصیل خود، اطلاعات تخصصی دارد اما درباره برخی امور دیگر ممکن است هیچ اطلاعاتی نداشته باشد. بنابراین به اطلاعاتی که افراد متخصص درباره حوزه کاری خودشان به ما می‌دهند، اعتماد می‌کنیم. اما باید به یک نکته توجه کنیم که گاهی افراد متخصص و خیره اطلاعاتی نادرست به ما می‌دهند که احتمالاً منظور آنها از این عمل فریب دادن ما است. چون با گفتن حقیقت یا چیزی از دست می‌دهند و یا با فریب دادن ما چیزی به دست می‌آورند. حتی افرادی نیز که قصد فریب دادن ما را ندارند، گاهی به ما اطلاعات نادرست می‌دهند. بنابراین در بررسی یک استدلال اخلاقی اگر نیاز به اطلاعات تخصصی داشتیم و خواستیم به افراد متخصص رجوع کنیم، باید حداقل به این دو نکته توجه کنیم:

۱- آیا آن فرد قابل اعتماد هست یا نه؟ آیا دلایلی وجود دارد که به اطلاعات او اعتماد نکنیم؟
۲- آیا آن فرد گرایش خاصی به موضوع دارد یا بی طرفانه برخورد می‌کند؟
همان‌طور که گفته شد، در یک استدلال دلایل می‌توانند به طرق مختلف نتیجه را حمایت کنند. مثلاً در برخی شواهد، تنوع در تجربیات گذشته به عنوان شواهد و دلایلی برای حمایت از نتیجه استفاده می‌شود؛ گاهی شواهد علمی این نقش را بازی می‌کنند و گاهی اصولی کلی که دلالت‌ها و نتایجی برای موارد خاص دارند به عنوان دلیل ارائه می‌شوند. علاوه بر «تنوع» دلایل و شواهد، تنوع در «اشدت» و قدرت آنها نیز وجود دارد. استدلال معتبر به لحاظ قیاسی (منطقاً معتبر) قوی‌ترین استدلالات هستند، اما همان‌گونه که در نوبت‌های پیشین توضیح داده شد برخی استدلال‌ها ممکن است استدلال‌ات خوب و مناسبی باشند ولی شدت و قوت آنها مانند استدلال‌ات قیاسی و منطقاً معتبر نباشد.

بنابراین هنگام ارزیابی یک استدلال، وقتی می‌خواهیم «اشدت» و قوت حمایت دلایل از نتیجه را بررسی کنیم، بهتر است از خودمان سؤال کنیم:
۱- آیا دلایل به نتیجه مربوط هستند یا نه؟ یعنی ارتباط دلایل و شواهد را با نتیجه استدلال در نظر بگیریم.

۲- اگر دلایل به نتیجه مربوط هستند، آیا آنها پشتوانه

مناسبی برای پذیرفتن نتیجه هستند؟

۳- اگر نتیجه استدلال، عملی را به ما توصیه می‌کند، آیا انجام آن عمل بر پایه آن دلایل معقول است؟
۴- آیا می‌تواند دلایل دیگری وجود داشته باشد که نتیجه را سست یا حتی بهتر آن را حمایت کند؟

۵- آیا می‌توان از اطلاعاتی که در استدلال ارائه شده نتایج دیگری استنتاج کرد که نتیجه استنتاج شده توسط نویسنده را سست و یا بهتر آن را حمایت کند؟
به این مثال دقت کنید: «افرادی که از میوه، سبزیجات تازه و روغن زیتون استفاده می‌کنند، احتمال ابتلایشان به بیماری‌های قلبی پایین‌تر است. بنابراین دولت باید مردم را به مصرف این مواد تشویق و ترغیب کند تا کمتر به بیماری‌های قلبی مبتلا شوند.»

اگر خوب به این استدلال توجه کنید، متوجه می‌شوید که یک نکته مبهم است؛ یعنی مشخص نیست که آیا دولت یک تعهد و الزام اخلاقی در این زمینه دارد یا اینکه اگر بخواهد مردم کمتر مبتلا به بیماری‌های قلبی شوند، باید آنها را به مصرف این مواد تشویق کند، البته استدلال هیچ دلیل قانع‌کننده‌ای ارائه نمی‌دهد مبنی بر اینکه دولت اخلاقاً ملزم به افزایش سطح سلامتی مردم است، اما مبتنی بر این فرض بیان نشده است که دولت‌ها به طور کلی ملزم به چنین امری هستند. شاید این فرض نامعقولی نباشد اما این سؤال مطرح می‌شود که دولت چگونه باید مردم را تشویق و ترغیب کند تا رژیم غذایی‌شان را تغییر دهند. پذیرش اینکه دولت وظیفه دارد تا مردم را از خطر برخی غذاها برای سلامتی‌شان آگاه کند، کاملاً معقول است اما اگر این آگاهی موجب تمحیل برخی غذاها شود، آنگاه آزادی انتخاب از بین می‌رود. توجه کنید در این مثال، می‌خواهیم بررسی کنیم که آیا دلیل ارائه شده نتیجه را حمایت می‌کند یا نه. در اینجا سخن از صدق آن دلیل نیست. حتی فرض این است که دلیل ارائه شده صادق است، حال سؤال این است که اگر مردم رژیم غذایی‌شان را تغییر دهند، کمتر مستعد به بیماری‌های قلبی خواهند بود؟ آیا دلیل ارائه شده به نتیجه مربوط است؟ به نظر می‌رسد که دلیل ارائه شده کاملاً به نتیجه مربوط است البته اگر این فرض را بپذیریم که رژیم غذایی می‌تواند بر روی سلامتی تاثیر داشته باشد. اما به نظر شما این دلیل برای حمایت قوی از نتیجه «کافی» است؟ ممکن است افرادی که از میوه، سبزیجات و روغن زیتون استفاده کرده‌اند به لحاظ ژنتیکی کمتر مستعد به بیماری‌های قلبی بوده‌اند و نتوان گفت که مصرف این مواد برای همه مردم چنین خاصیتی دارد. به عبارت دیگر می‌توان خوددلیل ارائه‌شده را مورد شک قرار داد یعنی بر چه مبنایی می‌توان گفت که آن دلیل، کاملاً قابل قبول است. (سخن از صدق آن نیست، چون فرض کرده‌ایم که آن دلیل صادق است، در اینجا سخن بر سر این است که چون آن دلیل یک دلیل تجربی است تعداد نمونه‌ها را تأیید آن نقش دارند.)

بنابراین وقتی می‌خواهیم حمایت دلایل را برای یک نتیجه جدا از صدق آن بررسی کنیم، بهتر است پنج سئوالی را که در بالا ذکر شد در نظر داشته باشیم.
منبع :

Critical Reasoning
Ann Thomson.1999.

